

Aluksi

Tämä artikkelisarja kertoo yhden koulutusohjelman kehittämis-tarinan, joka liittyy yhteiskunnan muutosten opettajankoulutuk-selle ja erityisesti opetusharjoittelulle tuottamiin haasteisiin. Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksessa (entisessä Chydenius-insti-tuutissa) on järjestetty Jyväskylän yliopiston alaista kasvatustieteen maisterin tutkintoon johtavaa luokanopettajien aikuiskoulutusta vuodesta 1988 lähtien. Opetusharjoittelun kehittäminen pohjau-tuu aikuisille suunnatun opettajankoulutusohjelman pioneerivai-heessa tehtyihin uudensuunitelmiin organisatorisiin ratkaisuihin. Tuol-loin alettiin rakentaa yliopistollisen opettajankoulutuksen opetus-harjoittelun yhteistyöverkostoa Kokkolassa kunnallisten koulujen ja opettajien kanssa.

Aikuiskoulutuksen haasteet ja niihin liittyvät opettajankoulu-tuksen uudet lähtökohdat ovat virittäneet aikuiskoulutuksen pit-käjänteisen pedagogisen kehittämistyön. Poikkeuskoulutuksena alkaneen, mutta 1994 vakinaistetun opettajankoulutusohjelman keskeiseksi tavoitteeksi on noussut elinikäisen oppimisen edistä-minen sekä opettajankoulutuksen opetussuunnitelman ja aikuis-pedagogiikan kehittäminen.

Erityisesti opetusharjoittelun kehittäminen ja toteuttaminen ovat edellyttäneet innovatiivisia ratkaisuja ja laadukkaan kenttä-kouluverkoston kehittämistä. Kokkolan kaupungin ja Jyväsky-län yliopiston alaisen luokanopettajien aikuiskoulutuksen kahden vuosikymmenen yhteistyön tuloksena on luotu vakiintunut toi-mintamalli opetusharjoittelun toteuttamiseen kunnallisissa kou-

luissa. Tämän rinnalla luokanopettajien aikuiskoulutuksen opetusharjoitteluun on kehitetty ohjatun opetusharjoittelun muotoja, joita toteutetaan myös muissa kunnallisissa kouluissa, pääasiassa opiskelijoiden kotipaikkakunnilla ympäri maata.

Artikkelit kuvaavat toimintatutkimuksellisella otteella kehitettyä opetusharjoittelujärjestelmää ja sen erilaisia opetusharjoittelumuotoja. Artikkeleissa kuuluu niin opiskelijoiden, yliopiston opetusharjoittelun ohjaajien kuin kenttäkoulujen ohjaajienkin ääni. Kirjoittajat ovat luokanopettajien aikuiskoulutuksen opettajia ja tutkijoita. Artikkelien lähtökohtana ovat kirjoittajien kokemukset opetusharjoitteluun liittyvistä kehittämis- ja tutkimushankkeista sekä pitkäaikainen kokemus ohjaustyöstä.

Näiden puheenvuorojen ja niihin sisältyvien konkreettisten opetusharjoittelumuotojen esittelyjen kautta pyrimme tuomaan keskusteluun joitakin opetusharjoittelun toteutuksen kannalta keskeisiä näkökohtia. Ne liittyvät opettajankoulutuksen kansallisten arviointien tuloksiin ja yleisemmin opetusharjoittelun laatuun. Koulutuksen tutkimuslaitoksen opettajankoulutuksen kehittämisohjelman seuranta- ja arviointiraportti (Piesanen, Kiviniemi & Valkonen 2006) osoittaa, ettei opetusharjoittelu ole monipuolistunut riittävästi 2000-luvulla. Raportin mukaan myös opettajankoulutuksessa opiskelevien mielestä opetusharjoittelussa ei edelleenkaan ole tarpeeksi valinnaisuutta. Harjoittelu ei välttämättä anna oikeaa kuvaa opettajan arjen työstä. Erityisesti opiskelijat toivovat mahdollisuutta normaalikoulujen ulkopuolella ja ulkomailla tapahtuvaan harjoitteluun. (Heikkinen, Kaivola, Meri, Ojala & Syrjäläinen 2006; Piesanen ym. 2006, 115.)

Luokanopettajien aikuiskoulutus on valtakunnallinen opettajankoulutusyksikkö, jossa koko koulutus on suunnattu aikuisopiskelijoille, alanvaihtajille ja opetus- ja kasvatusalalla uudelleen suuntautuville. Koulutukseen otetaan vuosittain 35–40 uutta opiskelijaa. Kaikkiaan siinä on pätevöitynyt jo yli 750 luokanopettajaa. Pääsyaatimuksissa opiskelijoilla edellytetään olevan koulutuksen

alkaessa vähintään 100 opintopistettä soveltuvia yliopisto-opintoja ja työkokemusta opettajana. Opiskelijat tulevat laajalta alueelta, nykyisin yhä enemmän Länsi- ja Etelä-Suomesta. Koulutus on luonteeltaan muuntokoulutusta, jossa elinikäisen oppimisen periaatteiden mukaisesti pyritään ottamaan huomioon opiskelijan yksilölliset ja yhteiskunnan muuttuvat tarpeet. Pitkäjänteinen ja ennakoluuloton työ opettajankoulutuksen kehittämiseksi sai valtakunnallista tunnustusta, kun opetusministeriö nimesi Jyväskylän yliopiston alaisen Chydenius-instituutin (nykyisen Kokkolan yliopistokeskuksen) luokanopettajien aikuiskoulutuksen yliopistopetuksen laatuyksiköksi vuosille 2004–2006.

Tämän julkaisun lisäksi luokanopettajien aikuiskoulutuksen kaksikymmenvuotista taivalta juhlistetaan Kokkolassa valtakunnallisen opettajakoulutuksen konferenssin muodossa lokakuussa 2008. Kiitämme kirjoittajia lämpimästi, ja toivomme, että artikkelit herättävät mielenkiintoa ja tarjoavat opettajankouluttajille uusia horisontteja opetusharjoittelun järjestämiseen ja ohjaustyöhön sekä kirjoittavat keskusteluun.

Kokkolassa 2.10.2008

Leena Isosomppi

Raine Valli